

ŽUPANIJSKA RAZINA NATJECANJA – ODGOVORI 2025./2026.

1. KONCEPT – RAD S POVIJESNIM IZVORIMA (3 boda)

1.1. Hrvatski su velikaši razjedinjeni, međusobno nesložni i u sukobu jedni s drugima.

1.2. Kumani

1.3. Osnutak Zagrebačke biskupije

(Alfa 109; Profil 47; Meridijani 48; ŠK 34 – 35)

2. KONCEPT – KONTINUITET I PROMJENA (1 bod)

c) Sveučilište u Bologni → sveučilište u Parizu → sveučilište u Krakovu → sveučilište u Zadru

(Meridijani 228; Profil 229; ŠK 83; Alfa 226)

3. KONCEPT – UZROCI I POSLJEDICE (2 boda)

a) b)

(Alfa 103; ŠK 97; Meridijani 38; djelomično Profil 46)

4. KONCEPT – RAD S POVIJESNIM IZVORIMA (3 boda)

4.1. (1 bod)

b) Pomorska trgovina bila je nužna zbog geografskih ograničenja Dubrovnika.

d) Dubrovnik je bio uključen u široku mrežu sredozemne trgovine.

e) Italija je bila jedan od najvažnijih trgovačkih partnera Dubrovnika.

4.2. (dva točna odgovora 1 bod – ukupno 2 boda)

1. Venecija, Marka, Apulija, Abruzzo → d

2. Firenca (posredno, preko drugih luka) → a

3. Grčka (Arta, Patras, Valona) → c

4. Dubrovnik (pomorskim putem) → b

(Alfa 154; ŠK 124 – 126)

5. KONCEPT – KONTINUITET I PROMJENA (1 bod)

A) Dubrovački se trgovci u vladarskoj ispravi prvi put spominju pod nazivom Dubrovčani (1189.).

D) Dubrovnik se u vladarskoj ispravi prvi put spominje pod svojim hrvatskim (slavenskim) imenom (1215.).

B) Dubrovnik prvi put priznaje vrhovništvo ugarsko-hrvatskog (1358.).

C) Dubrovnik postupno uvodi pojam *republika* u svoj službeni državni naziv (1370. – 1441.).

(Alfa 152 – 155; ŠK 124 – 127; Profil 76 – 79; Meridijani 95 – 97)

6. KONCEPT – RAD S POVIJESNIM IZVOROM (2 boda)

6.1. a, c, d

6.2. 1a 2a

(Meridijani 53; Alfa 117)

7. KONCEPT – VRIJEME I PROSTOR (5 bodova)

a) Varaždin, b) Gradec, c) Trogir, d) vidi priloženu kartu, e) Zadar

(Školski povijesni atlas, Alfa 107, djelomično Meridijani 50, ŠK 110 – 111)

8. KONCEPT POVIJESNA PERSPEKTIVA (2 boda)

8.1. b, c, d

8.2. 1b 2a 3c

(Profil 125 – 127; ŠK 65 – 66; Alfa 132 – 133; Meridijani 159, 183, 238)

9. KONCEPT – KONTINUITET I PROMJENA (3 boda)

9.1. Barbara Celjska

9.2. Konstanz / Konstanca

9.3. Pravo prolaska / svojevrsan diplomatski imunitet / siguran, neometan prolazak / jamstvo koje vlast daje pojedincu da može slobodno doći i otići s nekoga područja i na njemu boraviti

(Profil 52; ŠK 117; djelomično Meridijani 145 – 146)

10. KONCEPT – USPOREDBA I SUČELJAVANJE (2 boda)

1d 2c 3a 4b

(Meridijani 225 – 228; ŠK 87 – 88; Profil 148)

11. KONCEPT – KONTINUITET I PROMJENA (2 boda)

B) D)

(Meridijani 228 – 229; Profil 228, ŠK 84; Alfa 227)

12. KONCEPT – RAD S POVIJESNIM IZVORIMA (4 boda)

12.1. bitka na Krbavskom polju / Krbavska bitka

12.2. ban Emerik Derenčin / ban Derenčin

12.3. obrambena moć Hrvatskog Kraljevstva bila je uništena;

Argumenti (dovoljan je jedan): izginulo čitavo hrvatsko plemstvo..., izginulo više od trinaest tisuća plemića..., prvi rasap Kraljevstva Hrvatskoga

(Alfa 248, 251; ŠK 120; Meridijani 58; Profil 61)

13. KONCEPT – POVIJESNA PERSPEKTIVA (1 bod)

c) Stjepan II. Kotromanić

(ŠK 131; Profil 55; Meridijani 62; Alfa 123)

14. KONCEPT – USPOREDBA I SUČELJAVANJE (2 boda)

1d 2a 3b 4c (za svaka dva točno povezana pojma – 1 bod)

(Alfa 115, 120, 249, 250; Profil 40, 60, 61; Meridijani 22, 52, 55)

15. KONCEPT – VRIJEME I PROSTOR (3 boda)

15.1. brojem 2

15.2. Gisingovci

15.3. brojem 1

(Alfa 111 – 113; ŠK 121 – 123; Profil 103 – 108; Meridijani 117 – 118)

16. KONCEPT – UZROCI I POSLJEDICE (2 boda)

C) D)

(Alfa 132; Meridijani 182; ŠK 162; Profil 214)

17. KONCEPT – KONTINUITET I PROMJENA (2 boda)

Jagela / Jagelo / Vladislav II

17.1. nastanak poljsko-litavske unije / personalna unija Poljske i Litve / nastanak dinastije Jagelovića

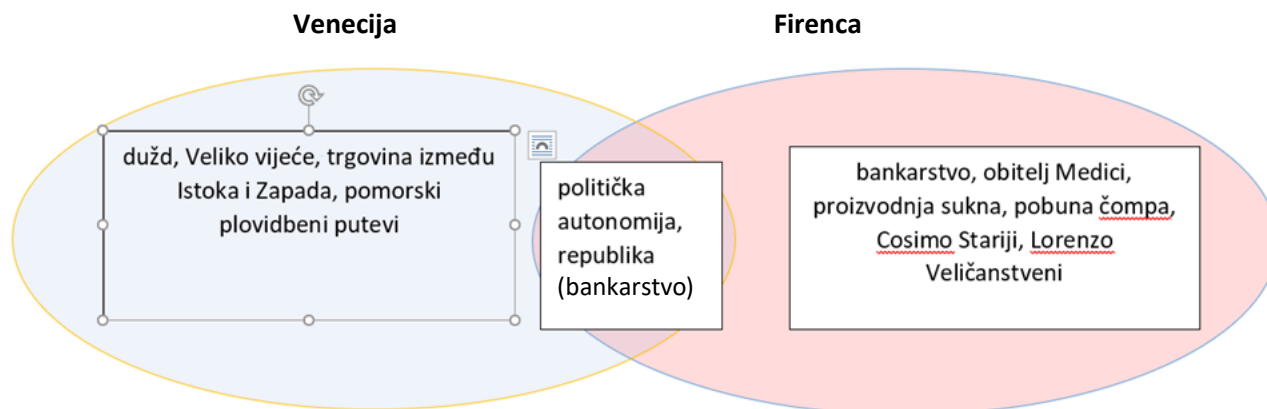
(ŠK 105; Profil 39)

18. KONCEPT – RAD S POVIJESNIM IZVORIMA (1 bod)

B)

(Alfa 148)

19. KONCEPT – USPOREDBA I SUČELJAVANJE (3 boda)

(Alfa 147 – 151; Meridijani 171)

20. KONCEPT – UZROCI I POSLJEDICE (3 boda)

20.1. b)

20.2. a 3, b 2, c 4, d 1

(Alfa 101; ŠK 101; Profil 43; Meridijani 41)

21. KONCEPT – UZROCI I POSLJEDICE (1 bod)

d)

(Alfa 106 – 110; ŠK 34 – 35; Profil 47; Meridijani 48 – 49)

22. KONCEPT – VRIJEME I PROSTOR (5 bodova)

22 a) Ključ, b) Mohačka bitka, c) Jajce i Srebrenik, d) Beograd

(Školski povijesni atlas Alfa 107, 127, Alfa 247 – 250; Profil 53 – 56; Meridijani 57 – 59; 65, ŠK 117 – 118)

23. KONCEPT – USPOREDBA I SUČELJAVANJE (3 boda)

1) **Gradovi priobalnog područja** – gradovi uz obalu, često s antičkom tradicijom, dio bizantskih posjeda, razvijali samoupravne komune

h) **Zadar** – antički kontinuitet, civitas, dio bizantskih posjeda, razvijali komune

g) **Split** – nasljednik antičkog Salonitanskog biskupa, civitas, samoupravna komuna

j) **Dubrovnik** – osnovan izbjeglicama iz Epidaurusa, civitas, samoupravna komuna

d) **Cavtat** – povezan s Dubrovnikom, antička tradicija, civitas

b) **Šibenik** – razvijen iz srednjovjekovne utvrde, kasnije civitas

f) **Biograd** – civitas, razvoj ograničen blizinom Zadra

a) **Nin** – civitas, razvoj ograničen blizinom Zadra

l) **Rab** – antički kontinuitet, civitas, dio bizantskih posjeda, razvijali komune

m) **samoupravna gradska zajednica**

2) **Gradovi u unutrašnjosti Hrvatske** – utvrde ili gradovi pod feudalnom vlašću, vojničkog karaktera, ponegdje urbanizirano podgrađe.

e) **Knin** – utvrda, vojnički karakter, urbanizirano podgrađe

i) **Modruš** – utvrda, vojnički karakter, urbanizirano podgrađe

o) **pod vlašću lokalnih feudalaca**

3) Slobodni kraljevski gradovi – gradovi oslobođeni od feudalaca, s posebnim povlasticama od kralja, samostalno birali gradske vlasti i imali važnu gospodarsku ulogu.

c) Varaždin – prvi slobodni kraljevski grad u Hrvatskoj (1209.), povlašten, samostalno bira gradske vlasti

k) Zagreb (Gradec) – oslobođen od feudalaca, povlastice od kralja, samostalno bira gradske vlasti, važna gospodarska uloga

n) izuzeti od feudalčeve vlasti

(Alfa 140 – 143; Meridijani 135 – 138; Profil 111 – 115)

24. KONCEPT – USPOREDBA I SUČELJAVANJE (6 bodova)

24.1. (svaki točan odgovor – 1 bod)

800. godina

a) Konstantinopol (300.000)

1000. godina

b) Cordoba

c) Konstantinopol (450.000)

1200. godina

d) Konstantinopol (250.000)

1400. godina

b) Pariz (275.000)

24.2. bolesti, epidemije, prirodni prirast, razvoj znanja i tehnologije, geografski smještaj, iseljavanje u nove zemlje, doseljavanje novih stanovnika sa sela, razvoj obrta i trgovine

(barem dva argumenta, svaki argument – 1 bod)

(Profil 120)

25. KONCEPT – UZROCI I POSLJEDICE (3 boda)

25.1. C

25.2. D

25.3. C

(Profil 45; Alfa 104; Meridijani 42; ŠK 97)